

Gestolde tijd

Tijdens een morgenwandeling kwam ze voor de dag. Een donker meisje van een jaar of acht.

Een kind uit de Kongo. Verbaasd liep ik verder. Dat ze nu tevoorschijn kwam, na zoveel jaar...

De polder liep langzaam aan mij voorbij. Gele paardenbloemen lagen te zonnen in het gras. Een reiger stond roerloos in het water van de sloot.

Een ander beeld kwam naar boven. Een soort donkerrode muurschildering uit de catacomben. Met deze twee beelden wandelde ik verder langs de bloeiende bermen van het natuurgebied. Het roestbruine beeld, gebeiteld in een rotsachtige muur en het slapende meisje met de donkere krullen. Het kind dat langzaam in mij wakker begon te worden.

Er was een kind gestorven. Een beeldschoon kind met zwarte krullen. In de stad Kananga liep ik mee met de begrafenisstoet. We zongen een lied. Een lied dat zich eindeloos herhaalde en het mij gemakkelijker maakte om in de lange stoet te volgen. Want het was warm. De tropenzon was ongenadig. En er was geen mooie gebaande weg. We liepen over een grote, stoffige en hobbelige vlakte in de buurt van het vliegveld. Nergens een boom te bespeuren. Ik had daar nog nooit gelopen. Veel vrouwen liepen op blote voeten door het mulle, hete zand met vale, versleten kleren. Ongewassen en met ongekamde haren en een witte rouwrand om het hoofd. Sommigen droegen een kind op de rug dat mee schommelde op de cadans van het lied. Ze liepen allemaal dicht achter de moeder van het meisje. Het was één grote mensenmassa. De allerkleinsten die meeliepen konden amper bijbenen. We zongen. Diba dituafua ki ndimanya...

Niemand weet wanneer de dood hem komt halen.

Langzaam droeg het lied ons naar de begraafplaats. Het kerkhof, als het al die naam verdiende, was groot. Hier en daar hing in het zand een scheefgezakt blankhouten kruisje met daarop in grote zwarte letters de naam van die er lag begraven. Kleine zandheuvels verderop gaven aan dat daar ook iemand lag.

Op een enkel grafheuveltje stonden twee kinderschoentjes, op een ander potjes en kookpannetjes voor een overleden moeder. Uitzet voor de lange reis.

De begrafenisstoet was erg lang en er werd nog steeds gezongen. Bij aankomst werd het stil. Iedereen zocht een staanplaats. Er kwam een ander lied.

Olola, olola, strek Uw handen uit naar dit kind en neem het op in Uw vrede. Geef het een plaats bij Uw bansanto. (heiligen).

Het kind heette Milolo en was geveld door hersenmalaria. Ik had het meisje zondag even gezien, buiten op de veranda van haar ouderlijk huis. Op het feest. Ze had haar witte communicleedje aan en witte schoentjes.

Er werd weer gezongen. Neem dit kind op in Uw huis. Het grafje was gedolven en wachtte op...

Maar het was nog niet zover. Want uit het niets klonk een langgerekte schreeuw. Een oerschreeuw die al het verborgen verdriet naar buiten bracht. De moeder, ondersteund door vriendinnen maakte zich los.

Ze liep naar het kleine blankhouten kistje waarop een takje paarse bouquainville lag.

Ze streelde de kist. Langzaam, heel langzaam en toen vlugger. Het strelen ging over in bonken. Met haar vuisten beukte ze op het hout. Ze maakte duidelijk dat de kist open moest. De deksel eraf.

Iedereen zong door. Twee vrouwen trachten haar te bewegen om het hierbij te laten. Het gezang trachtte het schreeuwen te overstemmen. Maar de moeder was radeloos, wanhopig en bleef maar aanhouden. Toen ging de deksel omhoog en mocht ze nog één keer haar meisje zien. Heel lang en heel diep boog ze zich over de kist en voordat iedereen beseftte wat er gebeurde, had ze de deksel er af gesmeten en zat haar meisje bij haar op schoot in haar witte katoenen kleedje.

Het lied ging door en ook ik zong mee, zij het met bijna dichtgeschroefde keel. Ze streelde haar kind, oneindig lief. En niemand leek verwonderd. En niemand nam het woord. En iedereen ging door met zingen. Alleen de vriendinnen ondersteunden de moeder en streelden en susten haar en bewogen haar om het meisje terug te geven. Zachtjes praatten ze op haar in. Een hartverscheurend tafereel.

Het kind leek gaaf en ongeschonden. Een slapend beeldje. Enkele mannen legden het meisje voorzichtig terug. De vriendinnen namen haar moeder mee en hielden haar zachtjes in bedwang. Langzaam daalde het kistje naar beneden. En steeds vlugger vulde het gapend gat zich met veel zand. Veel blote voeten stampten de grond aan. Het graf was klaar.

Iemand legde een groen palmtakje op het pas ontstane heuveltje.

De stilte en de hete tropenzon brachten ons terug naar huis.

Gestolde tijd werd vloeibaar onder mijn voeten. Vandaag heb ik mijn muurschildering herkend. Een slapend beeld, gebeiteld in de catacomben van mijn hart.

Vandaag heb ik dit meisje aan de kosmos teruggegeven.

's-Hertogenbosch, 31 oktober 2018

Lisette Swanenberg